

بررسی پژوهش‌های حوزه پرستاری ایران در پایگاه استنادی Web of Science بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶: مطالعه علم‌سنجی

محمد رضا امیری^۱، علی اکبر خاصه^{۲*}، امیر صادقی^۳، لیلا معصومی^۱

۱. گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.
۲. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور صومعه‌سرا، صومعه‌سرا، ایران.
۳. گروه پرستاری، مرکز تحقیقات مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین؛ دوره سوم؛ شماره دوم؛ پاییز و زمستان ۱۳۹۶؛ صفحات ۳۴-۲۶

چکیده

هدف: پرستاری یکی از حوزه‌های مهم در علوم پزشکی است که پیشرفت در آن تأثیر زیادی بر مراقبت‌های بهداشتی دارد. یکی از شاخص‌های توسعه هر رشته یا حرفه تولیدات علمی آن است؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی تولیدات علمی پرستاری ایران در پایگاه اطلاعاتی *Web of Science* از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ می‌باشد.

روش‌ها: این تحقیق از نوع مطالعات علم‌سنجی است. جامعه پژوهش کلیه مقالات پرستاری ایران نمایه شده در پایگاه استنادی *Web of Science* بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ بوده است که در آن تعداد تولیدات علمی، نویسندگان پرکار، ابر کلمه‌های موضوعی، نوع مطالعات و غیره مورد بررسی قرار گرفته است. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای *NetDraw*، *BibExcel* و *Cites* مورد تحلیل قرار گرفته است.

نتایج: نتایج بررسی نشان داد که تولیدات علمی پژوهشگران ایران در *Web of Science* در بین سال‌های ۲۰۱۶ - ۲۰۰۰ روند روبه‌رشدی داشته و *Ahmadi F* با ۴۴ مقاله و شاخص *H-Index* ۱۲ پرکارترین پژوهشگر در حوزه پرستاری در ایران بود. بیشترین همکاری علمی پژوهشگران ایران با سه کشور ایالات متحده، استرالیا و سوئد بود. همچنین تحقیق کیفی بیشترین نوع تحقیقات در بین تولیدات علمی را به خود اختصاص داد. بیشترین فراوانی کلیدواژه موضوعی مربوط به *Anxiety*، *Breast Cancer*، *Children* و *Cancer* بود.

نتیجه‌گیری: افزایش تولیدات علمی حوزه پرستاری حاکی از اهمیت این حوزه در خدمات مراقبت‌های بهداشتی می‌باشد، اما رشد متوازی در موضوعات مختلف حاکم نیست. در این بین گرایش به سمت پژوهش‌های کیفی در بین پژوهشگران ایرانی زیاد است که این امر ناشی از ماهیت تعامل‌گرایی پرستاران با بیماران می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: پرستاری، پایگاه اطلاعاتی وب‌آو ساینس، پژوهش، ایران.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۶/۲/۱۶ اصلاح نهایی: ۹۶/۸/۲۴ پذیرش مقاله: ۹۶/۸/۳۰

ارجاع: محمد رضا امیری، علی اکبر خاصه، امیر صادقی، لیلا معصومی. بررسی پژوهش‌های حوزه پرستاری ایران در پایگاه استنادی *Web of Science* بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶: مطالعه علم‌سنجی. مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین. ۱۳۹۶؛ ۳(۲): ۳۴-۲۶.

مقدمه:

تحلیل وضعیت علم برای تغییر و بهبود حوزه‌های علمی ضروری به نظر می‌رسد. بررسی تولیدات علمی، ابزار مناسبی برای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی صحیح و شناخت وضعیت گذشته فراهم می‌آورد و موجب هدفدار کردن حرکت‌های علمی و تعیین اولویت‌های پژوهشی می‌گردد [۲]. یکی از رایج‌ترین روش‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی علم‌سنجی است. علم‌سنجی مطالعه کتی رشته‌های علمی براساس آثار منتشر شده و روابط علمی است که از روش‌های آماری و اندازه‌گیری برای تعیین

امروزه معیار تعیین جایگاه و اقتدار جهانی کشورها و اساس توسعه همه جانبه آن‌ها، میزان تولید دانش و دستاوردهای پژوهشی و کاربردی آن‌ها در سطح رقابت جهانی است. با اطمینان می‌توان ادعا کرد بین پژوهش و فن‌آوری و میزان پیشرفت و توسعه پایدار در هر کشور رابطه مستقیم وجود دارد [۱]. به عبارتی دیگر علوم و فن‌آوری امروزه از مهم‌ترین عوامل توسعه هر کشوری محسوب می‌شود. از این رو ارزیابی و

نویسنده مسئول:

علی اکبر خاصه

دانشگاه پیام نور واحد صومعه‌سرا، صومعه‌سرا، ایران.

تلفن: +۹۸۹۱۱۲۷۲۱۶۰۶ پست الکترونیکی: khasseh@gmail.com

اطلاعاتی معتبر است. در این نوع از مطالعات اندازه‌گیری کمی تولیدات علمی می‌تواند تا حدودی مشخص کند که فراوانی پژوهش‌های هر کشور، هر نهاد، هر رشته علمی و هر فرد و روند آن چگونه است [۱]. از آنجا که علم‌سنجی با استفاده از پایگاه‌های استنادی قابل انجام است و Web Of Science (ISI) معتبرترین این پایگاه‌ها محسوب می‌شود، از این رو این پژوهش با هدف تحلیل پژوهش‌های پرستاری ایران می‌باشد که در بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ در پایگاه استنادی Web of Science نمایه شده‌اند.

مواد و روش‌ها:

این پژوهش، توصیفی و از نوع مطالعات علم‌سنجی است. برای گردآوری داده‌های اولیه، پس از ورود به بخش جستجوی پایگاه اطلاعاتی Web of Science در مورخه ۱۱ ژانویه ۲۰۱۷، اقدام به جستجو با راهبرد زیر گردید:

SU=Nursing

Refined by: Countries/Territories: (IRAN)

Timespan: 2000-2016. Indexes: SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, ESCI.

نتایج حاصل از استراتژی جستجوی فوق، ۷۰۰ رکورد شامل کلیه تولیدات علمی پرستاری ایران از ابتدای سال ۲۰۰۰ تا انتهای سال ۲۰۱۶ بود که با محدود کردن این رکوردها به مقالات تعداد آن‌ها به ۵۹۹ مقاله کاهش یافت. پس از بازیابی مقالات، با استفاده از نرم‌افزارهای علم‌سنجی NetDraw نسخه ۲۰۱۶، BibExcel نسخه ۲۰۱۶ و Cites نسخه ۲۰۱۰، مورد تجزیه و تحلیل و بررسی قرار گرفت و نمودارها و جداول ترسیم شد. هر یک از نرم‌افزارهای مذکور کارکرد خاص خود را دارند؛ در این پژوهش از BibExcel برای محاسبه شاخص H-Index نویسندگان، از نرم‌افزار NetDraw برای ترسیم شبکه کامل همکاری‌های ایران و سایر کشورهای مختلف جهان و از نرم‌افزار Cities برای همکاری پژوهشگران ایرانی در شهرهای مختلف ایران استفاده شده است. همچنین طراحی ابرکلمه مربوط به کلیدواژه‌های به کار رفته در پژوهش‌های پرستاری ایران با استفاده از سایت <http://timdream.org/wordcloud> انجام شده است.

در این تحقیق، منظور از تولیدات علمی پرستاری آن دسته از مدارک چاپ شده در مجلاتی است که در پایگاه ISI ذیل حوزه پرستاری نمایه شده‌اند.

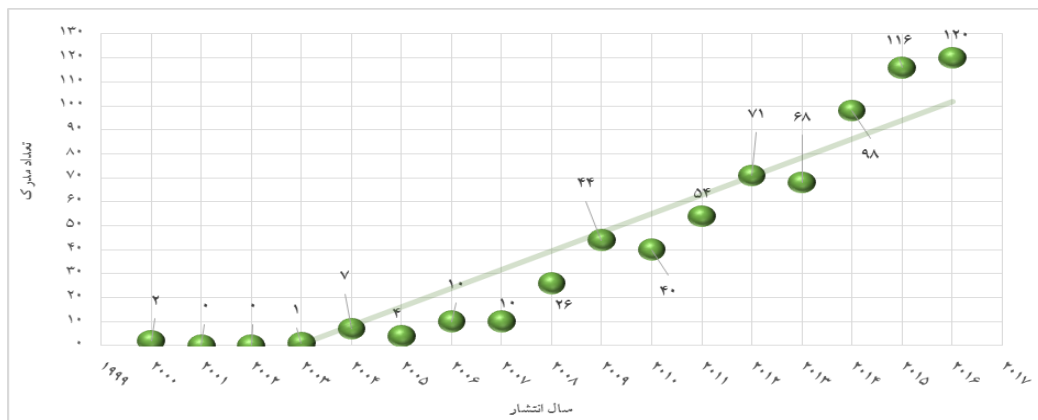
یافته‌ها:

معیارهای رشد و توسعه علوم و سطوح گسترش و تأثیر آن در جوامع بشری استفاده می‌کند [۳]. با توجه به اهمیت تولیدات علمی به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی در کشورها، مطالعات سنجش علم یک حوزه پژوهشی کاملاً فعال به شمار می‌آید و رشد تصاعدی آثار این حوزه در سالیان اخیر افزایش یافته است. آنچه در مطالعات علم‌سنجی مبنای سنجش قرار می‌گیرد بر چهار بخش اساسی استوار است: نویسندگان، مقالات، استنادات، ارجاعات. تحلیل عمیق بر روی این متغیرها منجر به بازنمود ویژگی‌ها و ساختارهای حاکم بر پژوهش‌های انجام شده می‌گردد و راه را بر سیاست‌گذاران علم هموار می‌نماید تا آن‌ها بتوانند با هزینه کمتر، بیشترین استفاده را از منابع مالی و انسانی برده و در بهینه‌سازی ساختار اقتصادی - اجتماعی کشور مؤثر باشند [۴،۵].

امروز بخش اعظمی از مطالعات سنجش علم در حوزه پزشکی صورت می‌گیرد و پژوهشگران این حوزه با همکاری متخصصان پزشکی مبادرت به تحلیل و بررسی و در نهایت مدیریت دانش در مطالعات حوزه پزشکی می‌نمایند. یکی از مباحث مهم در پژوهش‌های حوزه پزشکی مربوط به حوزه پرستاری است. حرفه پرستاری به عنوان یکی از اجزای مهم و حیاتی نظام سلامت هر کشور محسوب می‌شود و نقش مهمی در ارتقاء خدمات بهداشتی و بهبود وضعیت بیماران دارد. پرستاری امروزه به عنوان یک علم پذیرفته شده است و ویژگی یک علم، توسعه آن از طریق پژوهش‌ها می‌باشد. پژوهش‌ها در پرستاری اهمیت و نقش زیادی دارد و حدود نیم قرن سابقه دارد در طی این نیم قرن سیر تکاملی و حرفه‌ای را طی کرده است و پژوهشگران این رشته به تدریج حضور پررنگی را در مجامع ملی و بین‌المللی یافته‌اند [۶].

بررسی سابقه پرستاری در عرصه تولید علم تعیین‌کننده چالش‌های موجود و افق‌های آینده آن در جامعه خواهد بود. هر چند در حوزه‌های مختلف مطالعات علم‌سنجی بسیاری انجام شده است، اما در خصوص پژوهش‌های پرستاری در ایران فقط یک پژوهش توسط مهدی‌زاده و حیدری در سال ۱۳۹۳ با عنوان سهم پرستاری ایران در تولیدات علمی دهه اخیر (۲۰۱۲ - ۲۰۰۳) در پایگاه استنادی علم‌سنجی انجام شده که در آن تنها به مقایسه پژوهش‌های پرستاری با سایر حوزه‌ها و بررسی میزان استنادات مقالات منتشر شده در این پایگاه پرداخته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که تولیدات علمی در حوزه پرستاری در بین رشته‌های علوم پزشکی در رتبه ۴۲ قرار دارد و در بین همه رشته‌ها، در جایگاه ۹۵ قرار دارد و تعداد ارجاعات به اسناد پرستاری ۷۹۳ مورد بوده است [۷]. یکی از کارآمدترین شیوه‌های بررسی برونداد علمی و بالطبع وضعیت کلی پژوهش، بررسی مقالات نمایه شده در پایگاه‌های

همان‌طور که نمودار ۱ نشان می‌دهد از شروع قرن ۲۱ تاکنون، پژوهش‌های پرستاری ایران در نمایه‌نامه ISI از رشدی نسبی برخوردار بوده‌اند؛ به طوری که تعداد پژوهش‌های این حوزه از ۲ مورد در سال ۲۰۰۰ به ۱۲۰ مورد در سال ۲۰۱۶ رسیده است که نشان‌دهنده توجه بیش از پیش پژوهشگران به مباحث مطالعاتی در این حوزه است. بررسی‌ها حاکی از آن است که بیشترین تعداد مقالات پژوهشگران پرستاری ایران در عرصه بین‌المللی مربوط به سال‌های ۲۰۱۶ (۱۲۰ مورد)، سال ۲۰۱۵ (۱۱۶ مورد) و سال ۲۰۱۴ (۹۸ مورد) می‌باشد.

نمودار ۱- روند کمی پژوهش‌های پرستاری ایران

دارند. همچنین Ahmadi F با برخورداری از شاخص H-Index ۱۲ بیشترین میزان شاخص H-Index را در بین کلیه پژوهشگران پرستاری ایران از آن خود نموده است. از این حیث، Mohammadi E با شاخص H-Index نه در رتبه دوم قرار گرفته است و سه پژوهشگر به نام‌های Nasrabadi AN، Salsali M و Kazemnejad A با شاخص H-Index هشت به طور مشترک رتبه سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۱- برترین پژوهشگران پرستاری ایران براساس شاخص H-Index

رتبه	نام پژوهشگر	تعداد مقاله	تعداد استناد	شاخص H
۱	Ahmadi F	۴۴	۳۳۰	۱۲
۲	Mohammadi E	۳۴	۱۹۳	۹
۳	Nasrabadi AN	۱۸	۱۸۷	۸
۳	Salsali M	۲۸	۱۶۸	۸
۳	Kazemnejad A	۱۶	۱۳۷	۸
۴	Vaismoradi M	۳۰	۱۶۰	۷
۴	Negarandeh R	۲۲	۱۳۳	۷
۴	Anoosheh M	۱۲	۹۲	۷
۵	Vanaki Z	۱۶	۸۹	۶
۵	Faghihzadeh S	۶	۷۳	۶

شکل ۱ نشان می‌دهد در سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۱۶، پژوهش‌های پرستاری ایران مجموعاً در ۹۳ مجله مختلف به چاپ رسیده است که در این میان مجله Nursing and Midwifery Studies (در ESCI و فاقد

براساس استراتژی جستجوی به کار رفته در این پژوهش، یافته‌ها حاکی از آن است که از سال ۲۰۰۰ تا انتهای سال ۲۰۱۶ تعداد ۱۳۸۳۵۰ مدرک علمی در حوزه پرستاری در نمایه‌نامه ISI ثبت شده است و در این بین سهم ایران ۶۷۱ مدرک می‌باشد که رتبه ۲۵ را در بین کلیه کشورها از آن خود کرده است. کشورهای ایالات متحده ۶۴۸۷۳ مدرک، استرالیا ۱۰۳۳۹ مدرک، انگلستان ۹۱۲۳ مدرک، کانادا ۵۷۷۲ مدرک و برزیل ۵۵۲۱ مدرک پنج کشور برتر در حوزه پژوهش‌های پرستاری در سال‌های مذکور به شمار می‌روند.

تجزیه و تحلیل اولیه داده‌ها حاکی از آن است که مجموعاً ۱۵۵۷ پژوهشگر در شکل‌گیری ۶۷۱ مقاله ایفای نقش کرده‌اند که در میان این تعداد، Ahmadi F با تألیف و مشارکت در ۴۴ مقاله فعال‌ترین پژوهشگر پرستاری ایران در ISI به شمار می‌رود. Mohammadi E و Vaismoradi M نیز به ترتیب با ۳۴ و ۳۰ مقاله در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. اسامی ۱۰ پژوهشگر پر تولید پرستاری ایران در ISI به این قرار است: ۱. Ahmadi F. (۴۴ مقاله)، ۲. Mohammadi E. (۳۴ مقاله)، ۳. Vaismoradi M. (۳۰ مقاله)، ۴. Salsali M. (۲۸ مقاله)، ۵. Negarandeh R. (۲۲ مقاله)، ۶. Nasrabadi AN. (۱۸ مقاله)، ۷. Nayeri ND. (۱۶ مقاله)، ۸. Vanaki Z. (۱۶ مقاله)، ۹. Adib. (۱۶ مقاله)، ۱۰. Kazemnejad A. (۱۶ مقاله).

نتایج جدول ۱ اسامی ۱۰ پژوهشگر پر استناد ایران در حوزه پرستاری را نشان می‌دهد. یافته‌ها حاکی از آن است که Ahmadi F با ۴۴ مقاله در حوزه پرستاری و با دریافت ۳۳۰ استناد با اختلاف زیادی نسبت به سایر پژوهشگران، پر استنادترین پژوهشگر پرستاری ایران در ISI به شمار می‌رود و Mohammadi E و Nasrabadi AN هر یک به ترتیب با دریافت ۱۹۳ و ۱۸۷ استناد در رتبه‌های دوم و سوم جای

International Journal of Nursing PRACTICE Q3=1/018

Journal of Advanced Nursing Q3=1/988

European Journal of Cardiovascular Nursing Q1=2/763

Midwifery Q1= 1/948

Japan Journal of Nursing Science Q4=1/554

همان طور که در شکل ۱ ملاحظه می‌شود اسامی ده مجله که بیشترین تولیدات علمی پرستاری ایران را منتشر کرده‌اند، نشان داده شده است. این مجلات مجموعاً ۳۰۲ مقاله از کل پژوهش‌های تحت مطالعه در این پژوهش را چاپ کرده‌اند که بالغ بر ۴۵ درصد از کل را شامل می‌شود.

ضریب تأثیر) با چاپ ۵۵ مقاله بیشترین سهم را در اشاعه پژوهش‌های پرستاری ایران داشته است.

مجله Journal Of Clinical Nursing (Q2=1/214) نیز با انتشار

۴۰ مقاله جایگاه دوم را به خود اختصاص داده است و مجله Nursing &

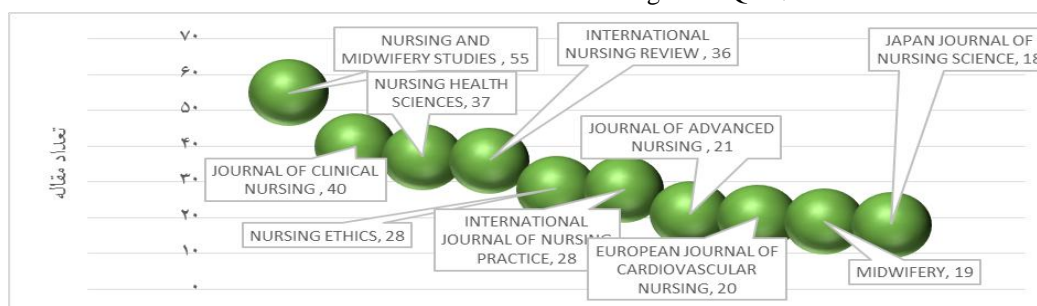
Health Sciences (Q2=1/347) با چاپ ۳۷ مقاله از پژوهشگران

پرستاری ایران در رتبه سوم قرار دارد. رتبه‌بندی هفت مجله دیگر

عبارت‌اند از:

International Nursing Review Q1=1/517

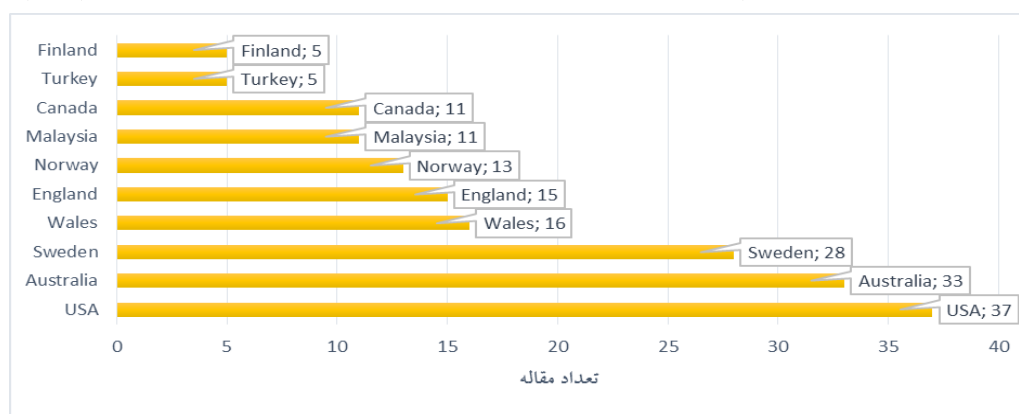
Nursing Ethics Q1=1/755

شکل ۱- برترین مجلات منتشرکننده پژوهش‌های پرستاری ایران

پژوهشگران ایرانی در مقایسه با سایر کشورهای جهان در رتبه نخست قرار دارد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود پس از کشور ایالات متحده، کشورهای استرالیا و سوئد به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند.

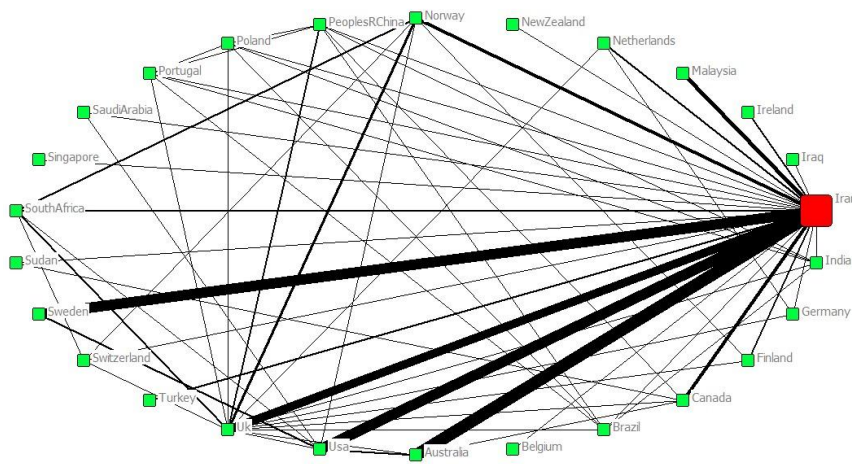
نمودار ۲ نشان می‌دهد که پژوهشگران پرستاری ایران با هم‌تایان خود در کشور ایالات متحده بیش از سایر کشورها اقدام به انجام مطالعات بین‌المللی کرده‌اند. به‌طوری‌که این کشور با انجام ۳۷ مقاله مشترک با

نمودار ۲- ده کشور جهان دارای بیشترین همکاری با پژوهشگران پرستاری ایران

ایران مورد مطالعه قرار گرفت که این شبکه همکاری در شکل‌های ۳ نشان داده شده است. همان‌طور که در شکل ۳ ملاحظه می‌شود، شهرهایی چون تهران، تبریز، مشهد، اصفهان، شیراز، کرمان و چند شهر دیگر با یکدیگر همکاری نسبتاً خوبی داشته‌اند. بیشترین میزان همکاری بین پژوهشگران شهرهای تهران- تبریز بوده است که ۴۴ مورد با یکدیگر همکاری داشته‌اند.

در شکل ۲ شبکه کامل همکاری‌های ایران با سایر کشورهای مختلف جهان ترسیم شده است که بیانگر میزان فعالیت و مشارکت بین‌المللی پژوهشگران ایران در عرصه مطالعات پرستاری می‌باشد در این شبکه ضخامت پیوندهای موجود بین هر یک از کشورها مبین میزان شدت همکاری آن‌ها است. همچنین در این مطالعه میزان همکاری پژوهشگران ایرانی در شهرهای مختلف ایران با پژوهشگران سایر شهرهای

شکل ۲- شبکه کامل همکاری‌های ایران و سایر کشورهای مختلف جهان در حوزه پرستاری

همان طور که در شکل ۵ مشاهده می‌شود تصویر ابرکلمه‌ها پس از استخراج کل کلیدواژه‌های موجود در پژوهش‌های پرستاری ایران (۱۴۰۰ کلیدواژه)، با استفاده از سایت <http://timdream.org/wordcloud> تهیه گردید. لازم به ذکر است که اندازه کلیدواژه‌ها در تصویر بیانگر میزان فراوانی آن‌هاست. به عنوان مثال، کلیدواژه‌های Iran، Nurse و Qualitative Research که از سایر واژه‌ها بزرگ‌تر ترسیم شده‌اند مبین آن است که بیشترین فراوانی را در کلیدواژه‌های آثار تحت مطالعه داشته است. به عبارت دقیق‌تر، کلیدواژه Nurse و مشتقات آن در ۱۵۵ مورد از پژوهش‌ها تکرار شده است و کلیدواژه‌های Iran و Qualitative Research به ترتیب ۱۲۸ و ۸۵ بار فراوانی داشته‌اند.

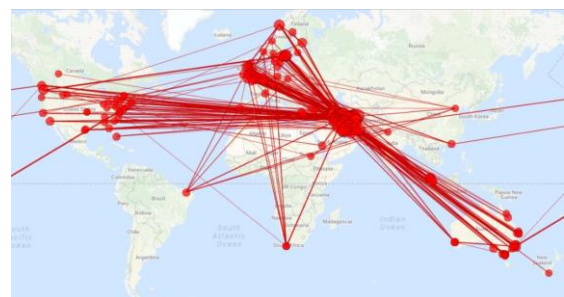

شکل ۳- همکاری پژوهشگران ایرانی در شهرهای مختلف ایران با یکدیگر همچنین شکل ۴ نشان می‌دهد که پژوهشگران ایرانی با هم‌تایان خود در شهرهای کشورهای واقع در قاره‌های اقیانوسیه، اروپا و آمریکای شمالی همکاری بیشتری داشته‌اند. البته با برخی از شهرهای واقع در قاره‌های آفریقا، آسیا و آمریکای جنوبی همکاری نسبتاً کمتری داشته‌اند. بیشترین همکاری مربوط به دو شهر تهران و استکهلم است که پژوهشگران این دو شهر در ۴۳ مورد با یکدیگر همکاری علمی داشته‌اند.

شکل ۵- ابرکلمه حاصل از کلیدواژه‌های پژوهش‌های پرستاری ایران

در جدول ۲ فراوانی کلیدواژه‌های مختلف در پژوهش‌های پرستاری نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود صرف‌نظر از کلیدواژه‌های مربوط به نوع تحقیق، بیشترین پژوهش‌های پرستاری در حوزه Anxiety، Children، Breast Cancer و Cancer می‌باشد.

شکل ۴- مشارکت پژوهشگران شهرهای ایران با پژوهشگران سایر شهرهای جهان

جدول ۲- پربسامدترین واژگان به‌کاررفته در پژوهش‌های پرستاری ایران

رتبه	اصطلاح	فراوانی	رتبه	اصطلاح	فراوانی
۱	Iran	۱۲۸	۱۶	Education	۱۳
۲	Nursing	۸۹	۱۷	Nursing Student	۱۲
۳	Qualitative Research	۵۲	۱۸	Depression	۱۲
۴	Nurses	۴۸	۱۹	Nursing Education	۱۲
۵	Content Analysis	۳۸	۲۰	Women	۱۱
۶	Qualitative Study	۳۲	۲۱	Students	۱۰
۷	Quality Of Life	۲۹	۲۲	Reliability	۱۰
۸	Grounded Theory	۲۴	۲۳	Pregnancy	۱۰
۹	Nursing Students	۲۱	۲۴	Surgery	۹
۱۰	Nurse	۱۸	۲۵	Clinical Education	۹
۱۱	Anxiety	۱۸	۲۶	Nursing Care	۹
۱۲	Children	۱۷	۲۷	Pain	۸
۱۳	Phenomenology	۱۵	۲۸	Validity	۸
۱۴	Breast Cancer	۱۵	۲۹	Knowledge	۸
۱۵	Cancer	۱۳	۳۰	Patient Safety	۸

بحث و نتیجه‌گیری:

علم‌سنجی یکی از ابزارهای نوین در بررسی کمی و کیفی تولیدات علمی قلمداد می‌شود که می‌تواند کمک شایانی به سیاست‌گذاری علمی و مدیریت پژوهش در هر کشوری بکند. علم‌سنجی به شناخت حوزه‌های اشباع‌شده و خلأهای موضوعی موجود (ساختار دانش) در هر علم یا حرفه‌ای از نظر پژوهش کمک می‌کند تا از این طریق بتوان پژوهش‌ها را به سمت موضوعات و مسایل جدید و مهم هدایت کرد که در این مطالعه این شناخت در حوزه پرستاری به دست آمد. نتایج نشان داد که از سال ۲۰۰۰ به بعد در حوزه پرستاری تولیدات علمی از رشد نسبی خوبی برخوردار است که این روند به موازات رشد تولیدات علمی در حوزه علوم پزشکی از جمله پرستاری طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۰۱ در Scopus و Web of Science است که در مطالعه رحیمی و همکاران، شیری و فدایی نیز این نتیجه حاصل شده است [۸،۹]. همچنین نتایج پژوهش حاضر همسو با نتایج سایر پژوهش‌های علم‌سنجی در کشورهای دیگر در حوزه پرستاری است که نشان می‌دهند تولیدات علمی در این حوزه در حال رشد است. از جمله Vošner و همکاران با انجام فنون علم‌سنجی بر روی ۱۴۱۶ رکورد از پایگاه استنادی Scopus، روندهای جاری در پژوهش‌های اخلاق پرستاری را مورد بررسی قرار دادند که نتایج آن‌ها حاکی از افزایش تولیدات علمی در زمینه اخلاق پرستاری بود [۱۰]. پژوهش Zhang و Liu با استفاده از تحلیل‌های علم‌سنجی بر روی ۱۴۸۶ مقاله پیرامون پرستاری اسکیزوفرنی در چین از سال ۲۰۱۴-۲۰۱۰ حاکی از انتشار به‌طور میانگین ۳۵۱ مقاله در هر سال در این حوزه

بود [۱۱]. همچنین نتایج پژوهش Mendoza Parra و همکاران پیرامون تولیدات علمی آمریکای لاتین در حوزه پرستاری حاکی از رشد ۱۰ درصد سالیانه در تولیدات علمی این حوزه بود [۱۲]. نتایج پژوهش Scott و همکاران هم با بررسی پژوهش‌های بین‌المللی پرستاری در بازه زمانی ۱۹۴۵-۲۰۰۴ تصویری جامع از وضعیت جاری کاربست دانش در این حوزه ارائه کردند که یافته‌های آن‌ها حاکی از رشد چشمگیر در این حوزه و تکامل ساختار جامعه علمی کاربست دانش بود [۱۳].

بهره‌وری پژوهشگران را می‌توان براساس تعداد مقالاتی که منتشر می‌کنند اندازه‌گیری کرد؛ اما آنچه مشخص است اینکه چنین شاخصی ناقص خواهد بود زیرا گرچه داشتن مقاله لازم و پیش‌نیاز استناد قرار گرفتن است، اما میزان تأثیرگذاری پژوهشگران صرفاً از انتشار پژوهش‌ها (هرچند متعدد هم باشند) نشئت نمی‌گیرد بلکه ایده‌های موجود در این پژوهش‌ها باید توسط دیگران مطالعه و در قالب استناد ظاهر شوند. چنانچه پژوهشی بسیار دقیق و با وسواس زیاد انجام شود و به خوبی به رشته تحریر درآید، اما ناشناخته بماند به مثابه این است که هرگز انجام نشده است. بنابراین، تأثیرگذاری یک پژوهشگر تنها متأثر از تعداد آثار منتشر شده او نیست بلکه از شاخص‌های کیفی ارزیابی تولیدات علمی می‌توان به میزان استنادها، شاخص H-Index و همکاری در تألیف به ویژه با پژوهشگران پرکار در نقاط مختلف جهان و ایران اشاره کرد [۱۴]. شناخت پژوهشگران برتر در ایران می‌تواند به ایجاد شبکه‌های همکاری در حوزه پرستاری کمک شایان نماید. در همین راستا یافته‌های این پژوهش نیز، پژوهشگران برتر در ایران در حوزه پرستاری را هم از نظر

مبتلایان به بیماری سرطان، به‌ویژه سرطان سینه، پرداخته شده است. علاوه بر این، بسامد زیاد انواع روش‌های پژوهشی از قبیل پژوهش کیفی، تحلیل محتوا و نظریه زمینهای در قامت کلیدواژه مبین آن است که در پژوهش‌های پرستاری ایران این نوع روش‌شناسی‌ها رایج‌تر از سایر روش‌ها است، به ویژه روش پژوهش کیفی که خود دلیلی بر تعامل بین پرستاران و بیماران می‌باشد.

پرستاری یکی از حوزه‌ها و ارکان مهم خدمات مراقبت‌های بهداشتی است که به منظور افزایش کیفیت این خدمات، تحقیق و توسعه در آن بسیار حایز اهمیت می‌باشد. پژوهش از ملزومات توسعه محسوب می‌شود و پژوهش‌ها هم در قالب مقالات نمود پیدا می‌کند. بررسی تولیدات علمی در حوزه پرستاری روند رو به رشدی را در بین سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۰۰ نشان می‌دهد که حکایت از اهمیت این رشته در بین رشته‌های علوم پزشکی و توسعه آن دارد. اما توسعه همه جانبه این حوزه نیاز به همکاری‌های علمی بین پژوهشگران این حوزه در سطح ملی و بین‌المللی و پرداختن همه جانبه و متوازن در همه موضوعات این حوزه دارد.

تشکر و قدردانی:

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی تأییدشده از طرف کمیته پژوهش در آموزش مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه است که در معاونت تحقیقات و فن‌آوری دانشگاه علوم پزشکی همدان در تاریخ ۹۵/۸/۱۱ به شماره ۹۵۰۸۱۱۴۵۹۴ به تصویب رسیده است. از این رو از معاونت تحقیقات و فن‌آوری و مدیر امور تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی همدان قدردانی و تشکر به عمل می‌آید.

تعداد مقالات و هم از نظر تعداد استنادات و شاخص H-Index را مشخص نمود.

همکاری‌های علمی می‌تواند علاوه بر ارتقاء کیفیت مقاله، به اشتراک گذاشتن تجربیات در سطح ملی و بین‌المللی و در نتیجه توسعه علوم پرستاری منجر شود. در زمینه همکاری‌های بین‌المللی، نتایج این پژوهش نشان داد که پژوهشگران حوزه پرستاری در ایران از نظر همکاری علمی در سطح بین‌المللی، بیشتر با کشورهای توسعه یافته از جمله ایالات متحده، استرالیا و سوئد همکاری علمی داشته‌اند و با کشورهای کمتر توسعه یافته همکاری کمتری صورت گرفته است. بنابراین همکاری بیشتر برای انتقال تجربیات پژوهشگران ایرانی به کشورهای کمتر توسعه یافته پیشنهاد می‌شود. این روند همکاری را می‌توان با شهرهای مختلف ایران هم برای انتقال تجربیات به آن‌ها در پیش گرفت.

طبق اظهارنظر فلاحي خشک‌ناب با شروع دهه ۸۰، تحقیقات پرستاری به ویژه تحقیقات کیفی توسعه یافت. نتایج این تحقیق هم نشان داد که بیشترین پژوهش‌ها از نوع تحقیقات کیفی است که با توجه به تعامل پرستاران با بیماران و همراهان بیمار این تحقیقات بسیار حایز اهمیت است [۶].

از نظر موضوعی، همان‌طور که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد بیشترین فراوانی مربوط به Anxiety، Children، Breast Cancer و Cancer می‌باشد که نشان‌دهنده فعالیت بیشتر در پرستاری در این حوزه‌ها است. به عبارت دقیق‌تر، با توجه به کلیدواژه‌هایی نظیر اضطراب، کودکان، سرطان سینه و سرطان به نظر می‌رسد در پژوهش‌های پرستاری ایران بیشتر به مباحثی نظیر مراقبت از کودکان، مراقبت از

References

1. Abedini S, Abedini S. Evaluation of scientific products of the member of Hormozgan University of Medical Sciences. *HMJ*. 2007; 11(3):237-9. [In Persian]
2. Mirhosseini Z, Vahabi F. Investigating the scientific productions of iranian type 1 pharmacy faculty members indexed in the institute for scientific information (ISI). *Health Inf Manage*. 2011; 8(3):363-72. [In Persian]
3. Attar A, Shahbarami A, Rad RM. Image quality assessment using edge based features. *Multimed Tools Appl*. 2016; 75(12):7407-22.
4. Braun T, Glänzel W, Schubert A. Scientometric indicators: A 32-country comparative evaluation of publishing performance and citation impact. Singapore: World Scientific; 1985.
5. Sengupta IN. Bibliometrics, informetrics, scientometrics and librametrics: An overview. *Libri*. 2009; 42(2):75-98.
6. Fallahi Khoshknab M. The history of nursing research and the process of capacity-building in nursing research. *Hayat*. 2013; 19(3):1-4. [In Persian]
7. Mahdzadeh SM, Heydari A. Iranian nursing contribution to scientific production in late decade (2003-2012) in web of science database. *JHPM*. 2014; 3(2):25-33. [In Persian]
8. Rahimi F, Jahromi MK, Dehdari Rad T. The scientific productions of medical, dental and nursing in top countries the world in Scopus (2001-2010). Shiraz: Center Islamic World Science Citation; 2012. [In Persian]

9. Shiri R, Fadaee Gh. Evaluating the scientific collaborations among type-1 medical sciences universities at national and international levels based on indexed documents in ISI web of knowledge during 2004-2008. *Research on Information Science and Public Libraries*. 2011; 17(3):455-75. [In Persian]
10. Vošner HB, Železnik D, Kokol P, Vošner J, Završnik J. Trends in nursing ethics research mapping the literature production. *Nurs Ethics*. 2017; 24(8):892-907.
11. Zhang SP, Liu HX. Schizophrenia nursing research in China from 2010 to 2014: A bibliometric analysis. *Chinese Nursing Research*. 2015; 2(1):24-6.
12. Mendoza Parra S, Paravic Kljin T, Muñoz Muñoz AM, Barriga OA, Jiménez Contreras E. Visibility of Latin American nursing research (1959-2005). *J Nurs Scholarsh*. 2009; 41(1):54-63.
13. Scott SD, Profetto McGrath J, Estabrooks CA, Winther C, Wallin L, Lavis JN. Mapping the knowledge utilization field in nursing from 1945 to 2004: A bibliometric analysis. *Worldviews Evid Based Nurs*. 2010; 7(4):226-37.
14. Truex D, Cuellar M, Takeda H. Assessing scholarly influence: Using the hirsch indices to reframe the discourse. *J Assoc Inform Syst Online*. 2009; 10(7):560-94.

Iran's nursing research in Web of Science from 2000 to 2016: Scientometrics study

Mohammad Reza Amiri¹ Ali Akbar Khasseh^{2*} Amir Sadeghi³ Leila Masoumi¹

1. Department of Medical library and Information Sciences, Faculty of ParaMedicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

2. Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education and Psychology, Payam-e-Noor University of Sowme'eh Sara, Sowme'eh Sara, Iran.

3. Department of Nursing, Mother and Child Welfare Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

(Received 6 May, 2017

Accepted 21 Nov, 2017)

Original Article

Abstract

Aim: Nursing is an important area in medical sciences whose developments can influence health care. One of the development indices in every field or profession is its scientific productions published in international journals. So, this study intends to investigate Iran's Nursing articles from 2000 to 2016.

Methods: This research has been conducted by scientometrics approach. Research population includes all Iranian articles in nursing area indexed in Web of Science from 2000 to 2016 indexed in Web of Science in terms of number, productive and influential authors, international co-authorship, and subject world cloud and so on. For data analysis, a combination of bibliometric software, including NetRaw, BibExel and Cities are applied.

Results: Findings revealed that during 2000-2016, Iran's nursing studies have a growing trend. Ahmadi F, with 44 articles and h-index of 12, is the most productive and influential scientist in Iran's Nursing studies. Iranian Nursing authors have many collaborative articles with their counterparts in USA, Australia, and Sweden, respectively. Moreover, qualitative research is the major research methodology within nursing studies. "Anxiety", "Children", "Breast Cancer", and "Cancer" are the most frequent keywords in Iranian nursing studies.

Conclusion: The growth of nursing scientific productions is an indicative of the importance of this subject area in health care services; but, there is no balanced growth in various subjects. Meanwhile, the tendency of Iranian Nursing research is toward qualitative research which is due to the nature of the nurse-patient interactionism.

Key Words: Nursing, Web of Science Database, Research, Iran.

Citation: Amiri MR, Khasseh AA, Sadeghi A, Masoumi L. Iran's nursing research in Web of Science from 2000 to 2016: Scientometrics study. J Mod Med Info Sci. 2017; 3(1):26-34.

Correspondence:

Ali Akbar Khasseh

Payam-e-Noor University of Sowme'eh Sara, Sowme'eh Sara, Iran.

Tel: 989112721606+

Email: khasseh@gmail.com